Σ' αυτό λοιπόν το περιβάλλον όπου ***«...οι δηλητηριώδεις και υγραί απόπνοιαι του Βάλτου, αισθητότεροι και διαπεράστικότεροι την ώραν εκείνην, μας έκαναν να αντιληφθώμεν καλύτερα εις ποιον κόσμον κολάσεως και θανάτου έζωμεν από επτά ετών και πλέον μηνών...»*** όπως γράφει ο Ναύαρχος Δεμέστιχας, εκτυλίσσονται από τον Οκτώβρη του 1906 ως τον Ιούλη του 1907 τα γεγονότα που περιγράφει στο αριστούργημά της **«ΣΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΒΑΛΤΟΥ»** η αξεπέραστη **Πηνελόπη Δέλτα.** Κοντά στους πρωταγωνιστές του έργου Καπετάν Νικηφόρο (Ιωάννης Δεμέστιχας) και Καπετάν Άγρα (Τέλλος Αγαπηνός) προβάλλουν οι νεαροί ήρωες **Αποστόλης και Γιωβάν** δίνοντας ένα δραματικό τόνο στην εξέλιξη του έργου.

Υπαρκτά πρόσωπα και οι δυο με καταγωγή από το Γιδά (Αλεξάνδρεια).

Γλαφυρές περιγραφές...σκληρά γεγονότα,...έντονα συναισθήματα...δυνατοί χαρακτήρες ... πατριωτισμός...αυτοθυσία...

Ο Μακεδονικός αγώνας στην μεγαλύτερή του ένταση και στην κρισιμότερή του στιγμή.

Με τη βοήθεια αλλά και τις θυσίες όλων αυτών των αγωνιστών καθώς και όλων των αφανών ηρώων η Μακεδονία απαλλάχτηκε από τη βουλγαρική επιβουλή και μετά από τέσσερα χρόνια ενσωματώθηκε στον εθνικό κορμό.

Ευχαριστούμε ιδιαίτερα τον κ. Γρηγόρη Γιοβανόπουλο, δάσκαλο με ειδίκευση στην Ιστορία της νεότερης Ελλάδας και του Νεοελληνικού πολιτισμού για τα κείμενα και τις φωτογραφίες του φυλλαδίου αυτού.

Ευχαριστούμε επίσης τον λαογράφο κ. Ντελιόπουλο Γεώργιο για την πολύτιμη συνεισφορά του στην μεστή παρουσίαση του περιπτέρου του Δήμου μας.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

3η Έκθεση "Ελληνικός Λαϊκός Πολιτισμός"
20-21-22 Μαρτίου 2009
Στάδιο Ειρήνης& Φιλίας

Αφιέρωμα στα "Μυστικά του Βάλτου" της Πηνελόπης Δέλτα

Ο ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ ΣΤΟ ΡΟΥΜΛΟΥΚΙ

Ο «ΑΚΗΡΥΧΤΟΣ» ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ

Ο Μακεδονικός Αγώνας δεν μπορεί να χαρακτηριστεί **«πόλεμος»** με τη στενή έννοια του όρου. Ήταν ένας ιδιότυπος- παράξενος πόλεμος, κυρίως Ελληνοβουλγαρικός, σε ξένο έδαφος, το έδαφος της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Κατά τη διάρκειά του δεν έγινε καμιά ανοιχτή μάχη Ελληνικών - Βουλγαρικών στρατευμάτων και ούτε υπήρξε επίσημη κήρυξη πολέμου από τη μια χώρα στην άλλη (αυτό θα γίνει το 1913).

Έτσι εξαιτίας του Πανσλαβιστικού κινήματος, στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ου αιώνα η **Μακεδονία** βρέθηκε στο επίκεντρο μιας έντονης αντιπαράθεσης μεταξύ Ελλήνων και Βουλγάρων, που προσπαθούσαν να επιβάλλουν τη δική τους εθνική ταυτότητα στην ταραγμένη αυτή και πολύπαθη γη της Μακεδονίας.

Από τη μια τα **ελληνικά σώματα** προσπαθούσαν να προστατέψουν τον εξασθενημένο μακεδονικό Ελληνισμό που υπέφερε κάτω από τον τουρκικό ζυγό αλλά και από τη βουλγαρική τρομοκρατία ολόκληρες δεκαετίες και από την άλλη οι Βούλγαροι Κομιτατζήδες χρησιμοποιώντας την τρομοκρατία, τις δολοφονίες και τον εκφοβισμό ήθελαν να δημιουργήσουν βουλγαρική εθνική συνείδηση στους Ελληνόφωνους και σλαβόφωνους κατοίκους της Μακεδονίας, με απώτερο σκοπό την ενσωμάτωσή της στο βουλγαρικό κράτος.

Καπετάν Νικηφόρος

Στην περίπτωση της **Μακεδονίας,** όπως και στην περίπτωση των κρητικών επαναστάσεων, στο **πανεθνικό προσκλητήριο** που σήμανε, έτρεξαν αγωνιστές από όλη την ελληνική γη μέσα και έξω από τα σύνορα του ελεύθερου ελληνικού κράτους. **Κρητικοί, Μανιάτες, Ρουμελιώτες, Νησιώτες, Ηπειρώτες, Έλληνες της διασποράς...**

Ο Μακεδονικός αγώνας ήταν ο αγώνας των **αμάχων** αλλά και των **ενόπλων**, των **επωνύμων** αλλά και των πολλών **ανωνύμων**, των **στρατιωτικών**, των **λαϊκών** και των **κληρικών**, των **δασκάλων**, των **διδασκαλισσών** και των **γυναικών**.

Μεγάλη στάθηκε η προσφορά των αξιωματικών και των εθελοντών αλλά απεριόριστη και η προσφορά του ντόπιου πληθυσμού δίχως την οποία είναι εξαιρετικά αμφίβολο αν θα επιτυγχάνονταν οι στόχοι του Μακεδονικού αγώνα.

Η περιοχή της Κεντρικής Μακεδονίας και ειδικότερα το **«Ρουμλούκι»** με τον συμπαγή ελληνικό πληθυσμό (εξ' ου και η ονομασία «Ρουμλούκι» **ΤΟΠΟΣ ΤΩΝ ΡΩΜΙΩΝ -ΕΛΛΗΝΟΤΟΠΟΣ**) συμμετείχε από την αρχή στον αγώνα και σ' αυτήν την περιοχή, ιδίως δε στον θρυλικό «Βάλτο», σημειώνεται η ελληνική αντεπίθεση που σήμανε και την αρχή του τέλους των βουλγαρικών διεκδικήσεων στη Μακεδονία.

Καπετάν Αποστόλης Ματόπουλος

Η **Πηνελόπη Δέλτα** περιγράφει ιδιαίτερα γλαφυρά και ρεαλιστικά στο αριστούργημά της **«Στα μυστικά του Βάλτου»** την λίμνη και την περιοχή γύρω της. Δηλαδή τον τόπο μας. ***«.....η Λίμνη ήταν αρκετά κατοικημένη, όχι μόνιμα, αλλά από χωρικούς που από τα περίχωρα έμπαιναν στα νερά της για ψάρι, κυνήγι ή για να κόψουν καλάμια και ιδίως ραγάζι, ένα χόρτο που φύτρωνε στο Βάλτο και με το οποίο σκέπαζαν τις στέγες των σπιτιών, γέμιζαν τα σαμάρια, έπλεκαν ψάθες για το πάτωμα και άλλα.***

Επίσης η λίμνη έβριθε από βδέλλες και οι χωρικοί τις πουλούσαν στο εξωτερικό.....η βλάστηση της λίμνης,ήταν πλουσιότατη... καλάμια παντού, που πετάγονταν ως τέσσερα μέτρα ψηλά, τοίχος πράσινος το καλοκαίρι, κίτρινος και ξερός το χειμώνα, σκεπάζοντας με το σφύριγμα και το μουρμούρισμα του κάθε ύποπτο ψίθυρο...»

Καπετάν Άγρας

Ο πρώτος οπλαρχηγός που μπήκε στο βάλτο ήδη από το 1903 για να προστατέψει τους ψαράδες από την τρομοκρατία των κομιτατζήδων ήταν ο **Τζόλας Περήφανος** από το **Γιδά** με ολιγομελές σώμα από ντόπιους. Μετά ακολούθησε ο **Θεοχάρης Κούγκας** από το **Γιδά** κι αυτός. Ο πρώτος Έλληνας αξιωματικός που μπαίνει στο βάλτο είναι ο **Κωνσταντίνος Μπουκουβάλας** και ακολουθούν ο **Δεμέστιχας, ο Παπατζανετέας ο Σάρρος** και φυσικά ο «ιδανικός ήρωας» καπετάν **Άγρας (Τέλλος Αγαπηνός)**. Σημαντικότατη είναι η προσφορά του **καπετάν Γκόνου Γιώτα**, σλαβόφωνου από τα Γιαννιτσά, που λόγω της οικειότητας που είχε με το βάλτο αποκαλούνταν **«το στοιχειό του Βάλτου»** και που σκοτώθηκε από τους Τούρκους στη σκάλα του Νησιού λίγο πριν ξαναμπεί στον βάλτο.

Καπετάν Θεοχάρης Κούγκας

Καπετάν Σκοτίδας- Δημήτρης Κατσάμπας